



11. april 2017

FM 2017/165

Inatsisartut suleriaasianni § 36 najoqqutaralugu oqallisissiaq aallaavigalugu oqalinnissamut siunnersuummik saqqummiussivunga:

**Kalaallit Nunaanni inatsisinik atuutsitsinermut tunngasut Danmarkimisut pitsaassuseqalernissaat qulakkeerniarlugu qanoq siuarsarneqarnissaannut apeqquteqaat aallaavigalugu oqalinnissamut siunnersuut.**

(Inatsisartunut ilaasortaq Debora Kleist, Inuit Ataqatigiit)

Inatsisinik atuutsitsineq nukittuujussappat inuiaqatigiit ingerlalluartut pisariaqartinneqarput. Namminersornermut inatsit naapertorlugu susassaqarfik tamanna nukittorsarneqarlunilu inuiaqatigiinnut nutaaliaasunut naleqqussarneqassaaq. Kalaallit Nunaanni inatsisinut atuutsitsinermut susassaqarfik danskinit aningaasalersorneqarlunilu akisussaaffigineqarpoq, peqatigitillugulu inatsisinik atuutsitsineq ingerlalluassappat kalaallit oqartussaaffii ingerlalluartsuariaqarput, assersuutigalugu inunnik isumaginninnermut tunngasutigut oqartussaaffik. Taamaattumik inuiaat inatsisitigut illersugaasut nutaaliat toqqissisimasullu pilersissagaanni danskit kalaallillu oqartussaasui qanimut suleqatigiittariaqarput, inunnik isumaginninnermut peqqinnissatigullu tunngasut ilanngullugit. Inatsisinik atuutsitsinermi sinaakkutaasut kalaallit inuiaqatigiittut ineriartornermikkut killiffiannut naapertuutissapput, tassunga ilanngullugit ilinniagaqarnerup qaffassarneqarnissaa taamatullu suliamut pikkorilluinnartunngorsaanissaq.

Inatsisinik atuutsitsinermut ilaapput Politiit, Pinerluttunik Isumaginnittoqarfik kiisalu Eqqartuussisoqarfik. Akuulersitseqqittarneq, pinerluttumut tunngatillugu isuma tunngavigisaq aammalu qanimut sullinneqarnissamut isuma tunngaviusaq Eqqartuussisarnermut inatsimmi aamma Kalaallit Nunaanni Pinerluttulerinermut inatsimmi qitiusumik aallaavigineqarput. Tunngavigisat taakkua kalaallinit inuiaqatigiinnit tapersorsorluarneqartuupput, pisarlu tamanna tunngaviusumik allanngortinneqassanngilaq, taamaakkaluartorli inatsisinik atuutsitsinermut tunngasut pitsanngorsarneqarsinnaapput.

Inuiaqatigiit inatsisitigut illersugaasut nukittuut nutaaliaasullu pilersissagaanni piginnaanngorsaanermut, illutatigut naapertuuttunik pitsanngorsaanermut kiisalu annertunerusumik digitaliseeriinermut Folketingimiit amerlanerusunik aningaasaliisoqartariaqarpoq. Maanna Inuit Ataqatigiit naalakkersuinikkut siunnersuutaat

“Kalaallit Nunaat toqqissisimanarnerusoq: Inatsisinik atuutsitsinermut tunngasutigut nukittorsaanissami iliuutsit nutaat”, aningaasartuutissartaanut tunngatillugu Justitsministeriamiit naatsorsorneqaleruttorpoq. Naalackersuinikkut siunnersuut tamanna aallaavigalugu susassaqrarfiup tamatuma nukittorsarneqarnissaa siunertaralugu Inuit Ataqatigiit Folketingimi aalajangiiffigisassatut siunnersuummik saqqummiussaqaarsimapput, taamaattorli Inuit Ataqatigiinni isumarput naapertorlugu inatsisinik atuutsitsinermut tunngasut Inatsisartunitaaq oqallisigineqassapput. Upernaaq manna inatsisinik atuutsitsinermut tunngasut nukittorsarneqarnissaanut iliuusissiaq Naalackersuisuniit suliarineqassaaq, taamaattumillu Inuit Ataqatigiinniit isumaqarput naapertorlugu inatsisinik atuutsitsinermi unammilligassanut aaqqiissutissanullu tamanut Inatsisartut oqalliseqartariaqarput.

Namminersornermut inatsit 2009-meersoq Danmarkip Kalaallillu Nunaata akornanni naligiinnerup ataqteqatigiittumillu peqatigiinnissap siuarsarneqarnissaannik kissaateqarnermik aallaaveqarpoq. Namminersornermut ataatsimiititaliarsuup 2008-meersup, danskinik kalaallinillu ilaasortaqrartup, isumaliutissiissutaani ima allassimasoqarpoq; *“Namminersorlutik oqartussat suliaasaqarfimmik tigusinissaaasa tungaannut naalagaaffiup ingerlaannartumik Kalaallit Nunanni suliaasaqarfimmi pineqartumi pitsaassuseq Danmarkimi pitsaassutsimut naleqquttoq taamallaalli Kalaallit Nunanni pissutsinik tunngavilerneqarsinnaasunik immikkut allaassutilik qulakkiissagaa.”*<sup>1</sup>

Danskit naalackersuisuisa naalackersuinissaminni tunngavigisaanni novembarimi 2016-meersumi tamanna oqaatigeqqinneqarsimavoq.

Eqqartuussisoqarnermi piginnaasatigut qaffaanertigut illersuisut, unnerluussisut eqqartuussisullu naligiimmik piginnaaneqarnissaat qulakkeerneqassaaq, taamaanneranilu inatsisit siunertamittut malinneqarnissaat qulakkeerneqassaaq. Eqqartuussisut inatsisilerituutut ilinniagaqarsimasuusariaqarput, akuersissuteqarlutillu illersuisuusut sulinerminni atugarissaarnerusariaqarlutik. Piginnaasatigut qaffaanikkut assigiissaarnerusumik, inatsisitigut isumannaannerusumik inatsisinillu atuutsitsiniarnermi sullarinnerusumik ingerlatsisoqarsinnaavoq. Pineqaatissiissutissatut periarfissat amerlanerusut, aaqqiagiinnginnermi siunnersuisoqatigiit eqqugaasunullu aningaasaateqarfik pilersinneqartariaqarput. IT-tigut systemet ullutsinnut naleqquttut qulakkeerneqassapput, pineqaatissiissutitut database kiisalu inatsisinut atuuttunut kalaallisut danskisullu paasissutissiissutit suliarineqassapput. Ataatsimut isigalugu folketingimi inatsisit suliarineqartassapput, tassa inatsisinut oqaaseqaatit qulakkeerneqarnissaanut kunngikkormiut peqqusiinerisigut atuutsinneqalersartunut taarsiutit. Sullarinnerunissaq ingerlaannartumik pineqatissinneqarsinnaanikkut illisimannittutullu pisussaaffiit eqquutsinneqarnerisigut pissaaq.

---

<sup>1</sup> Namminersorneq pillugu kalaallit qallunaallu isumalioqatigiissitaasa Kalaallit Nunaanni namminersornermik isumaliutissiissutaat, april 2008, qup. 63

Politiini Kalaallit Nunaanni politiit Danmarkimisuulli ilinniagaqartarmata tamanna akissaatitigut takuneqarsinnaasariaqarpoq. Illoqarfiit nunaqarfiillu tamakkerlutik politiitigut sinniisuutitaqarnissaat qulakkeerneqassaaq. Politiit sulinerminni illutatigut atugaat, tassa illutat isertitsiviillu ullutsinnut naleqqussarneqassapput.

Pinerluttunik isumaginnittoqarfiup iluani inissiisarfinni paarsisunut ilinniagaqarnissamut periarfissat pitsanngorsarneqassapput. Pinerluttarnerit maanna sakkortusiartortut artornarsiartortullu inissiisarfinni paarsisut piginnaasaqarnerunissaannik pisariaqalersitsipput, soorlu aamma Nuummi isertitsivittaassap matoqqasortallip annertunerusunik piginnaasaqarnissaq pisariaqartissagaa. Illutatigut atukkat ullutsinnut naleqqussarneqassapput, akuulersitseqqittarnermullu tunngavigisat eqquutsinneqassapput. Parnaarussanut katsorsartinnissamut periarfissat susassaartitsinerillu, parnaarussaaqqanermiit misiligutaasumik iperagaanermi pitsaanerusunik ikaarsaartinneqartarnissaq ilanngullugu, pinerlunnermut uteqqiannissap ingalassimatinneqarnissaanut sakkussatut qulakkeerinissapput.